



Názov: Habánske ornamente – papierová keramika	
Cieľová skupina: Mladší školský vek – školský klub detí	
Tematická oblasť výchovy: Esteticko-výchovná	
Kľúčové kompetencie: Psychomotorické kompetencie Pracovné kompetencie Spoločenské a občianske kompetencie Kultúrne povedomie a vyjadrovanie	Špecifické ciele: Vybrať, vytvoriť a vyfarbiť ornamente podľa vlastného nápadu. Vyhotoviť papierový tanier s habánskym ornamentom.
Prostredie: Školský klub detí, trieda, spoločenská miestnosť	Forma a počty: Tvorivá dielňa Frontálna, individuálna
Trvanie 20 – 40 minút	
Anotácia/Úvod/Edukačný kontext aktivity:	
<p>Od polovice 16. storočia sa na západnom Slovensku začali usádzať habáni, ktorí svojou remeselníckou činnosťou, najmä keramikárstvom, vryli hlbokú, dodnes trvajúcu stopu.</p> <p>Habáni sa objavili začiatkom 16. storočia vo Švajčiarsku ako nábožensko-sociálne hnutie. Išlo najmä o stúpenčov reformácie, ktorí ju chceli doviest' do konca, a to po stránke duchovnej aj sociálnej. Predstavovali radikálne krídlo reformácie.</p> <p>Habáni predstavovali v pôvodnej vlasti, ale aj na Morave a neskôr na západnom Slovensku vysoko usporiadanú komunitu s prísnyim dodržiavaním poriadku. Ich zásady sa im vrátili v celkovej prosperite a v porovnaní s ostatným obyvateľstvom aj v hmotnom blahobyte. Ten pochádzal najmä z predaja výrobkov zručných remeselníkov, pričom z predaja mala nadštandardné zisky aj vrchnosť, na území ktorej žili. Habáni ovládali početné remeslá, vynikali najmä vo vinohradníctve, hrnčiarstve, súkenníctve či lekárníctve.</p> <p>Habánska keramika je známa najmä svojimi tvarmi a maľbou. Používané keramické glazúry sú zlúčeniny oxidov kovu a sklárskych pieskov. Jednotlivé glazúry sa v práškovej forme miešajú s vodou. Habáni používali modrú, žltú, bielu a zelenú podkladovú glazúru. V dekoroch prevažovali žltá, zelená, fialová a modrá. Čierna bola farbou kontúry. Červená farba bola pre habánov farbou smrti, preto ju nepoužívali. V ornamentálnych prvkoch spočiatku uplatňovali len rastlinné motívy. V prejave pokory sa neodvážili zobrazovať na predmetoch bežnej spotreby človeka ako takého. V súvislosti s habánskou keramikou sa často stretávame s termínmi <i>majolika</i> a <i>fajansa</i>.</p>	
Zdroj: http://www.quark.sk/habani-aka-bola-keramika/	
Potrebný materiál:	
Vzory, obrázky habánskej keramiky, makety, papierové taniere, temperové farby, palety, štetce	

Opis postupu realizácie:

Ako motiváciu je možné využiť rozprávanie o habánoch na Slovensku, o ich histórii a charakteristických črtách. Je dôležité prezentovať deťom názorné ukážky, fotografie a obrázky, aby si lepšie vedeli predstaviť výsledok aktivity. Ďalšou časťou motivácie môže byť aj rozhovor o tom, či majú deti doma nejaké predmety s habánskou tematikou, či už takéto predmety niekde videli. Deti majú často predstavu, že s podobnými nádobami a keramikou sa môžu stretnúť už len v múzeách. Niektoré deti, najmä tie, ktoré majú starých rodičov v malých obciach, alebo tie, ktoré navštevujú detské folklórne súbory, majú aj osobné skúsenosti s podobnými džbánmi či taniermi vo vitrínkach starých mám.

Môžeme použiť videá:

https://www.youtube.com/watch?v=d9tRA2_3awg

https://www.youtube.com/watch?v=iySMbx_JHtc

Realizácia aktivity:

V hlavnej časti aktivity vedieme s deťmi rozhovor na tému história nášho regiónu, maľovanie na keramiku, habánske vzory na keramike, ktorým rozvíjame pozitívny vzťah ku kultúre a tradíciám. Oboznámime ich s pripravenou činnosťou, vysvetlíme postup práce, ktorý im názorne predvedieme na lepšie pochopenie a názorný príklad. Je vhodné najskôr si ceruzkou načrtnúť vzory z prinesených ukážok na papierový tanier a následne maľovať temperovými farbami. Zručnejšie deti môžu vytvárať ornament bez prekresľovania. Deti je dobré počas celej činnosti povzbudzovať a usmerňovať, aby nestratili záujem o pripravenú činnosť.

Ukážky a fotografie si môžete stiahnuť napríklad z:

<https://www.tupeskakeramika.cz/img/clanky/habani-a-jejich-keramika-9-original.jpg>

<https://www.tupeskakeramika.cz/img/zbozi/tupeska-keramika-vaza-habanska-248-original.jpg>

<https://www.tupeskakeramika.cz/img/zbozi/tupeska-keramika-talir-210-original.jpg>

http://www.quark.sk/wp-content/uploads/2016/06/84_1.jpg

http://nd01.jxs.cz/578/333/c6af8d7772_40803705_o2.jpg

https://www.chaluparuvraj.cz/fotky68573/fotos/_vyr_655tupeska-keramika-holba-habanska-121.jpg

Poznámky pre učiteľa:

Deťom s problémami v grafomotorickej oblasti je vhodné pomôcť vybrať jednoduchšie vzory bez drobných doplnkov, aby mohli zažiť pocit úspechu. Je nevyhnutné mať pripravený dostatočný počet papierových tanierov, pretože používanie väčšieho množstva vody by mohlo materiál znehodnotiť. Z rovnakého dôvodu používame temperové a nie vodové farby.

Možné pokračovanie, následné aktivity:

Habánske ornamenty je možné aplikovať na rôzne materiály (papierové a plastové poháre, kamene, sklo a pod.). Pokračovaním aktivity môže byť natretie vytvorených papierových tanierov priesvitným lakom, ktorý dodá výrobku lesklý povlak a evokuje naozajstnú keramikú. Tiež je možné pokúsiť sa o výrobu vlastných tanierov z modelovacej a rýchlo schnúcej hmoty alebo keramiky a až na vyrobené taniere aplikovať habánske vzory.

Vyhodnotenie aktivity:

V rámci vyhodnotenia je vhodné sledovať, či deti realizovali činnosť s chuťou, či maľovali podľa vlastných estetických predstáv. Pri rozhovoroch sledovať, ako precitujú hrdosť na tradície a remeslá regiónu. Z hľadiska rozvíjania grafomotoriky, jemnej motoriky a koordinácie oko – ruka je dôležité hodnotiť nielen dodržiavanie habánskych ornamentov tvarom, ale aj samostatnosť pri výtvarnom prejave

a tiež dodržiavanie poriadku v pracovnom priestore. Hodnotenie farebnosti pri tejto aktivite nie je podstatným faktorom a deti si môžu dotvárať farebné kombinácie podľa vlastného vkusu, čím sa u nich rozvíja kreativita a cit pre farebnosť. Pri voľnočasových a výchovných aktivitách by mala byť samozrejmosťou pochvala za usilovnosť, trpezlivosť a pracovitosť. Vytvorené diela môžeme využiť ako dekorácie na výzdobu oddelenia, triedy, alebo ako darček pre rodičov či starých rodičov.

Autor/Zdroj:

PaedDr. Jana Verešová, PhD., učiteľka pre kontinuálne vzdelávanie, regionálne pracovisko MPC Bratislava

Dištančné úlohy z realizácie vzdelávacieho programu *Ludové zvyky, tradície a remeslá vo výchove mimo vyučovania*

Ďalšie zdroje:

VEREŠOVÁ, J. a B. JURÁKOVÁ, 2014. *Ludové zvyky, tradície a remeslá vo výchove mimo vyučovania* [online]. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-8052-673-3. Dostupné z: http://www.mpcedu.sk/library/files/j_veresova_b_jurakova_ludove_zvyky_tradicie_a_remesla vo vych mimo_vyuc.pdf

Prílohy na stiahnutie:

